

ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์ บรยากาศองค์การ
กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ
ของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1

นางนุต ชูวา

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2534-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN WORKING EXPERIENCES, EMOTIONAL QUOTIENT,
ORGANIZATIONAL CLIMATE, AND MANAGERIAL DECISION MAKING ABILITY
OF PROFESSIONAL NURSES, PRIMARY CARE UNIT, REGION 1

Mrs. Nout Chuva

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2534-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์
บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ
ของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1

โดย

นางนุต ชูวา

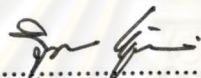
สาขาวิชา

การบริหารการพยาบาล

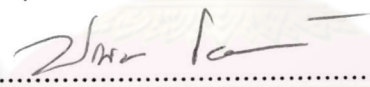
อาจารย์ที่ปรึกษา

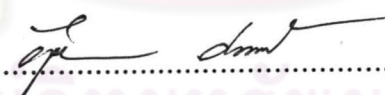
อาจารย์ ดร.อารีย์วรรณ อ่วมตานี

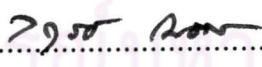
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.อารีย์วรรณ อ่วมตานี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

นางนุต ชูวา : ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์
 บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพ
 ศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1 (RELATIONSHIPS BETWEEN WORKING EXPERIENCES,
 EMOTIONAL QUOTIENT, ORGANIZATIONAL CLIMATE, AND MANAGERIAL DECISION
 MAKING ABILITY OF PROFESSIONAL NURSES, PRIMARY CARE UNIT, REGION1)
 อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. อารีย์วรรณ ช่อมตानी, 115 หน้า. ISBN 974-17-2534-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ และ
 ความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์และปัจจัยที่พยากรณ์ความสามารถในการ
 ตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1
 จำนวน 329 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม
 ประสบการณ์การทำงาน ซึ่งได้แก่ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน ความฉลาดทางอารมณ์ของ
 กรมสุขภาพจิต (2543) บรรยากาศองค์การตามแนวคิดของ Likert & Likert (1976) และแบบวัดความสามารถ
 ในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการตามแนวคิดของ Marquis & Huston (1996) นูรณาการขั้นตอนการตัดสินใจ
 ของ Gordon (1991) ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98, .97 และ .96 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ
 เพิ่มตัวแปรทีละขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับปกติ คะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 169.95 บรรยากาศองค์การ
 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 และความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของ
 พยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.10

2. ความฉลาดทางอารมณ์ ระยะเวลาปฏิบัติงาน บรรยากาศองค์การ ลักษณะการปฏิบัติงานแบบ
 ประจำ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพ
 ชุมชน เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .839, .678, .627$ และ $.397$ ตามลำดับ, $p < .05$)

3. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของ
 พยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับดังนี้ ความฉลาด
 ทางอารมณ์ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงานแบบประจำ บรรยากาศองค์การ โดยร่วมกัน
 พยากรณ์ได้ร้อยละ 77.1 ($R^2 = .771$)

สร้างสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z}_{\text{ความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ}} = .557 Z_{\text{ความฉลาดทางอารมณ์}} + .234 Z_{\text{ระยะเวลาปฏิบัติงาน}} \\ + .127 Z_{\text{ลักษณะการปฏิบัติงานแบบประจำ}} + .151 Z_{\text{บรรยากาศองค์การ}}$$

จากผลการวิจัย แสดงว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ การรับรู้ต่อบรรยากาศองค์การ ระยะเวลา
 ปฏิบัติงานและทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนเป็นประจำ เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มระดับความสามารถในการตัดสินใจ
 ด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชนได้

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....ลายมือชื่อ.....
 ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4377811836 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: EMOTIONAL QUOTIENT / ORGANIZATIONAL CLIMATE / MANAGERIAL / DECISION MAKING / PRIMARY CARE UNIT

NOUT CHUVA : RELATIONSHIPS BETWEEN WORKING EXPERIENCES, EMOTIONAL QUOTIENT, ORGANIZATIONAL CLIMATE, AND MANAGERIAL DECISION MAKING ABILITY OF PROFESSIONAL NURSES, PRIMARY CARE UNIT, REGION 1 : THESIS ADVISOR : AREEWAN OUMTANEE, Ph.D. 115 pp. ISBN 974-17-2534-5.

The purposes of this study were to examine emotional quotient, organizational climate and managerial decision making ability ; to analyze relationships and predictors of managerial decision making ability of professional nurses working in Primary Care Unit, Region 1. Study subjects consisted of 329 professional nurses selected by stratified random sampling. Study instruments were Working Experiences including work duration and working characteristics, Emotional Quotient (Department of Mental Health,2000), Organizational Climate (Likert & Likert,1976), and Managerial Decision Making Ability (Marquis & Huston,1996 ; Gordon, 1991) Questionnaires. These questionnaires were tested for content validity and reliability with alpha of .98, .97, and .96 respectively. Statistical methods of frequency, mean, standard deviation, pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression were used to analyze study data.

Major findings were as follows :

1. There were a normal level of emotional quotient, with sum score of 169.95, a middle level of organizational climate, with mean score of 3.42, and a middle level of managerial decision making ability of professional nurses Primary Care Unit, with mean score of 2.10
2. Emotional quotient, work duration, organizational climate, and full-time working were significantly related to managerial decision making ability of professional nurses at .05 level. (r = .839, .678, .627, and .397 respectively, p<.05)
3. Factors significantly predicted managerial decision making ability of professional nurses were emotional quotient, work duration, full-time working, and organizational climate respectively at .05 level. These predictors were accounted for 77.1 percents of variance (R²= .771).

The study equation was as follow:

$$\hat{Z}_{\text{Managerial Decision Making}} = .557 Z_{\text{Emotional quotient}} + .234 Z_{\text{Work duration}} + .127 Z_{\text{Full-time working}} + .151 Z_{\text{Organizational climate}}$$

These findings indicated that emotional quotient, organizational climate, work duration and full-time working are important factors to increase managerial decision making ability of professional nurses.

Field of studyNursing Administration..... Student's signature..... *Nout Chuva*

Academic year2002.....Advisor's signature... *Areewan Oumtanee*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.อารีย์วรรณ อ่วมธานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาทั้งในเวลาราชการ และนอกเวลาราชการช่วยแนะนำ ให้ข้อคิด ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่อาจารย์มอบให้ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โททานนท์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆในการทำวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทั้ง 5 แห่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานประกันสุขภาพ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชนทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลการวิจัย รวมทั้งโรงพยาบาลพระสมุทรเจดีย์สวทยานนท์ และโรงพยาบาลบางจาก ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยทำการทดลองใช้เครื่องมือ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาสับสนุนเงินทุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณบิดาและมารดา ที่เป็นที่ยกย่อง ที่ให้สติปัญญา และสิ่งดีงาม ขอบพระคุณ พันตำรวจตรี พิเภก ชูวา ผู้ที่คอยดูแลรับ-ส่ง ให้กำลังใจ ห่วงใย คอยช่วยเหลือตลอดเวลา และเด็กชายครองราชย์-เด็กหญิงครองฤทัย ชูวา บุตรทั้งสองที่น่ารัก และเป็นแรงใจ ให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและระลึกถึงเสมอ

นุต ชูวา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ศูนย์สุขภาพชุมชน.....	12
การบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน.....	13
แนวคิดความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ.....	17
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ	
ประสิทธิภาพการทำงาน.....	27
ความฉลาดทางอารมณ์.....	28
บรรยากาศองค์การ.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	48

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	ประชากร..... 49
	กลุ่มตัวอย่าง..... 49
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 57
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 60
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
	สรุปผลการวิจัย..... 80
	อภิปรายผลการวิจัย..... 81
	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้..... 88
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป..... 89
	รายการอ้างอิง..... 90
	ภาคผนวก
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ..... 100
	ภาคผนวก ข. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและขอเก็บข้อมูลในการวิจัย..... 101
	ภาคผนวก ค. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 104
	ภาคผนวก ง. การแจกแจงและการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น..... 110
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 115

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	13
2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1.....	50
3	เกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ รวม ดี เก่ง สุข กลุ่มตัวอย่างอายุ 18-25 ปี.....	52
4	เกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ รวม ดี เก่ง สุข กลุ่มตัวอย่างอายุ 26-60 ปี.....	52
5	ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ แบบวัดบรรยากาศ องค์การและแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ	56
6	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน และลักษณะการปฏิบัติงาน	61
7	คะแนนรวมเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทาง อารมณ์ของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 จำแนกรายด้าน.....	62
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความฉลาดทางอารมณ์ของ พยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 จำแนกรายข้อ.....	63
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศองค์การตาม การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 จำแนกรายด้าน..	66
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศองค์การตาม การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 จำแนกรายข้อ...	67
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการตัดสินใจ ด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 จำแนกรายด้าน.....	71
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการตัดสินใจ ด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 จำแนกเป็นรายข้อ ตามขั้นตอนการตัดสินใจ 6 ขั้นตอนของแต่ละด้าน การบริหารจัดการ.....	72

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน ความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 1.....	75
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน ความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1 แสดงในรูปเมตริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix).....	76
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน ความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1.....	77
16	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน เขต1.....	78

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงขั้นตอนการตัดสินใจ	21
2	กรอบแนวคิดการวิจัย	48

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย